

Michalak-Ścibor, Jolana / Kutyłowska, Irena

Sprawozdanie z badań sondażowych na wzgórzu zamkowym w Łęcznej - Podzamczu

---

Archeologia Polski Środkowowschodniej 2, 188-189

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

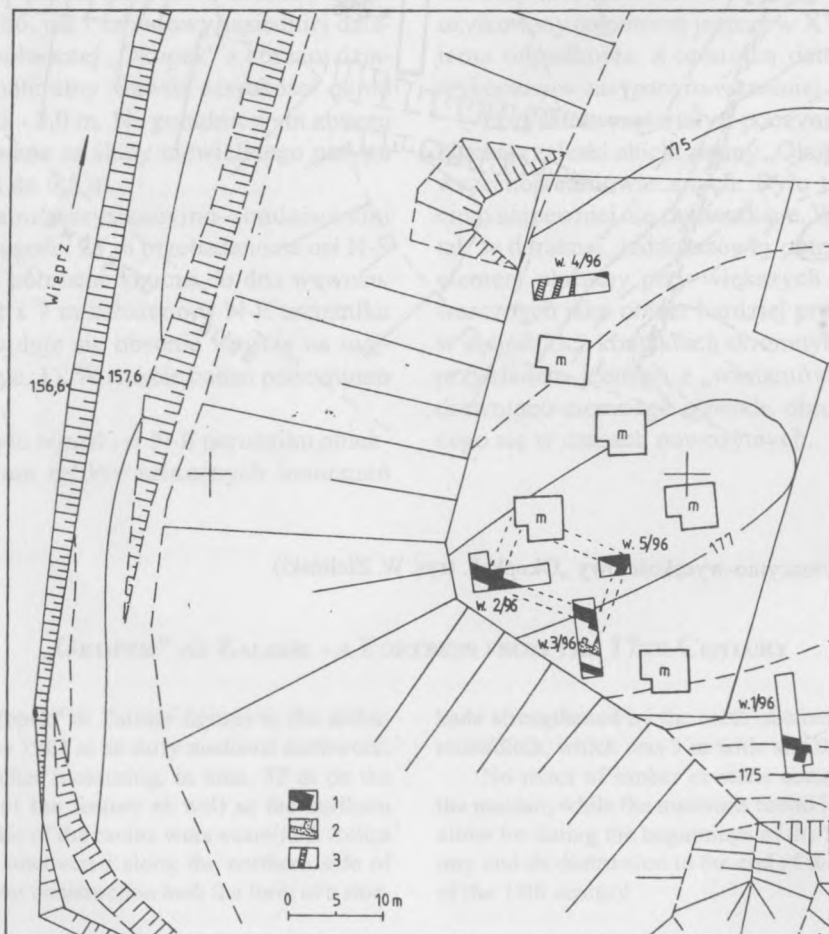
JOLANTA MICHALAK-ŚCIBIOR, IRENA KUTYŁOWSKA

SPRAWOZDANIE Z BADAŃ SONDAŻOWYCH NA WZGÓRZU ZAMKOWYM W ŁĘCZNEJ – PODZAMCZU

Badania sondażowe na wzgórzu Podzamcze w Łęcznej (ryc. 1) miały na celu wstępne rozpoznanie średnio-wiecznego założenia obronnego, znanego jako zamek. Istniał on już na pewno w 1525 r. (pierwsza wzmianka w dokumencie wykupu przez Barbarę Tęczyńską – wnuczkę i spadkobierczynię Jana z Tęczyna, kasztelana krakowskiego, fundatora Łęcznej – części miasta przypadającej na jej siostrę Agnieszkę). Z pewnością wybudowany został wcześniej, bowiem Łęczna była od dawna główną rezydencją Barbary. Znany jest również inwentarz zamku, spisany w 1659 r. (wzmianka z początku XIX w.), z 1719 r. oraz z początku XIX w., gdzie wspomniana jest ośmiokątna baszta, drewniane dworki, dwie murowane piwnice, fragmenty murów okalających i bramy, ogród włoski i sad (J. Kus 1993).

I etap badań*

W pierwszym etapie pierwszego sezonu badań (maj 1996 r.) założono dwa wykopy (nr 1/96 i 2/96) o łącznej powierzchni 44 m² zlokalizowane w południowej i południowo-wschodniej części wzgórza. W wykopie nr 1, na krawędzi południowego stoku nad doliną Świnki, odsłonięto fragment fundamentowej partii muru obwodowego zamku, zbudowanego z miejscowego kamienia wapiennego. Od południa, czyli od strony lica zewnętrznego do muru była dostawiona drewniana przypora. Mur obwodowy składał się z dwóch części: właściwego muru szerokości około 70 cm oraz nieco węższej (60 cm) i dużo niższej zewnętrznej „ławicy”. Na tej właśnie ławie posadowiono przyporę. Od wewnątrz muru, czyli od strony dziedzińca zamkowego, znajdowały się – miejscami za-

Ryc. 1. Łęczna - Podzamcze. Plan sytuacyjno-wysokościowy: 1 - fundamenty budowli z końca XV - początku XVI w., 2 - fragment południowego muru kurtynowego z końca XV - początku XVI w., 3 - wnętrze piwnicy.

burzone późniejszymi wkopami – warstwy kulturowe, w tym szerokoprzestrzenny wkop budowlany i warstwa budowlana, poziom użytkowy z czasów funkcjonowania muru z materiałami ceramicznymi datowanymi na XV/XVI – XVIII/XIX w. oraz pozostałości zbutwiały ch belek (konstrukcji drewnianych przy murze?) i warstwa rozbiórkowa z XIX w. Kamienny mur pochodzi z końca XV lub początku XVI w., natomiast przypora została dobudowana do muru później. Rodzaj użytych cegieł wskazuje na jej siedemnastowieczną metrykę.

Wykop nr 2 został zlokalizowany na południowo-zachodnim krańcu wzgórza, tuż nad ujściem Świnki do Wieprza. Natrafiono w nim na kamiennie-ceglany mur grubości 70 cm, załamujący się pod kątem prostym i tworzący jakby narożnik zagruzowanego pomieszczenia. Wewnątrz znajdowały się liczne fragmenty glazurowanych cegieł „palcówek”, kruchy kamienia, grudki zaprawy i kilka fragmentów ceramiki nowożytniej. Mur zinterpretowano jako zachodni fragment fundamentu prostokątnej budowli murowanej, podpiwniczonej. Na przedłużeniu południowo-zachodniej ściany budowli znajdował się, posadowiony na kamiennym fundamencie, ceglany mur – rodzaj długiej przypory, dostawionej i podpierającej budowlę od strony stoku. Cegły użyte do budowy murów wskazywały na dwufazowość tego fragmentu zabudowań zamkowych (ściany – XV/XVI w., przypora – XVII w.).

Mury zostały postawione na starszej warstwie osadniczej znajdującej się w tym rejonie wzgórza i w znacznym stopniu ją niszczyły. W czarnoszarej ziemi na głębokości około 1,5 m znajdowały się materiały średniowieczne od połowy XIII do XV w., a także nieliczne starsze – VIII-XII w. oraz jeden fragment ceramiki kultury pucharów lejkowatych, odłupek z gładzonej siekiery i fragment narzędzia wiórowego z krzemienia wołyńskiego.

go. Znalezione również ślady spróchniałych belek, przypuszczalnie relikty konstrukcji starszej od muru. Ponadto tymi nawarstwieniami znajdowały się dwie warstwy budowlane (I i II faza zabudowy), poziom z czasów użytkowania murów, warstwa rozbiórkowa z końca XVII-XIX w. oraz współczesne nawarstwienia z materiałami z XIX-XX w.

II etap badań**

Badania I etapu kontynuowano latem 1996 r. w ramach praktyk studentów archeologii. W sąsiedztwie wykopów z maja założono trzy dalsze: nr 3/96, 4/96, 5/96. W wykopie 3/96 odsłonięto fragment zewnętrznego, południowego muru kurtynowego z kamienia wapiennego na zaprawie wapiennej, szerokości 60 cm, datowanego na koniec XV – początek XVI w. Po północnej stronie tego muru, w zakłóconej wykopami budowlanymi stratygrafii, zachowały się relikty spróchniałych konstrukcji drewnianych w układzie skrzyniowym. Mogą one stanowić resztki wału drewniano-ziemnego, bądź pozostałości drewnianego ganku dla obrońców, usytuowanego w S-W narożniku rezydencji. Konstrukcje skrzyniowe zostały częściowo zniszczone i stratygrafia przy nich zakłócona podczas wznoszenia muru ceglano-kamiennego grubości 130 – 150 cm. Mur ten, łącznie z analogicznymi konstrukcyjnie murami odkrytymi w wykopach 2/96 i 5/96, tworzy prawdopodobnie narys prostokątnej budowli o wymiarach 13-15 x 8-9 m. Budowla ta była podpiwniczona, na co wskazuje nasyp jednorodnie gruzowy po wewnętrznej stronie murów i zapewne piętrowa, jak można domyślać się z solidnej grubości murów. Budowa jej wstępnie datowana jest na XVI w.

Wykopem nr 4/96 natrafiono na wnętrze zasypanej piwnicy.

LITERATURA

Kus J.
1993 *Zamek łęczyński opisany 16 maja 1659 roku*, Łęczna.

JOLANTA MICHALAK-ŚCIBIOR, IRENA KUTYŁOWSKA

RELICS OF A CONSTRUCTION AT ŁĘCZNA PODZAMCZE

At present, at the Łęczna promontory called „Podzamcze” there are no visible earth or stone relics of the castle described in the survey of 1659. In the summer of 1996, in the southwest part of the promontory, three excavation trenches of 20

sq. m were made. Relics of a wooden and stone construction were uncovered of which the oldest can be provisionally dated to the end of the 15th century.

* Jolanta Michalak-Ścibior – Muzeum Regionalne w Łęcznej
** Irena Kutylowska – Katedra Archeologii UMCS w Lublinie